Analýza, 19. března 2019 15:26, Jan Moláček, Deník N

Tommy Robinson viní BBC z manipulace. Mezi extremisty je jeho film Panodrama hit, ale z manipulace usvědčuje jen svého autora

-- Záběr z filmu Panodrama. Zdroj: YouTube

ANALÝZA: Mezi příznivci britského krajně pravicového aktivisty, který si říká Tommy Robinson, koluje hodinový film s názvem Panodrama, v němž autor slibuje odhalit údajné manipulace televize BBC proti jeho osobě. Materiál je k dispozici i s českými titulky a jako údajný důkaz o zmanipulovanosti mainstreamových médií ho sdílejí i české antisystémové stránky a skupiny. Deník N „dokument" zhlédl a analyzoval.

Prominentní aktivista s bohatou kriminální minulostí, jehož skutečné jméno je Stephen Yaxley-Lennon, představil film před necelým měsícem na velkoplošné obrazovce zhruba čtyřem tisícům demonstrantů před jedním z hlavních sídel BBC u Manchesteru. Od té doby má film jen na jeho youtubovém účtu přes půldruhého milionu zhlédnutí. Sdílejí ho Robinsonovi fanoušci po celém světě včetně Česka.

-- asi PrtScr FB Samizdat

Název filmu – Panodrama – odkazuje na investigativní pořad BBC Panorama, který o Robinsonovi připravuje reportáž. Právě ta má být podle aktivisty zmanipulovaná. Deník N zjišťoval, zda hodinový materiál skutečně obsahuje důkazy o neetických praktikách britské veřejnoprávní televize.

V pozadí vzniku filmu je „dvojí zrada" Robinsonovy spolupracovnice, která ve filmu figuruje jako Lucy. Na tu se obrátili reportéři BBC, protože se dozvěděli, že se s Robinsonem rozešla ve zlém. Chtěli od ní získat informace. Jenže Lucy se s Robinsonem usmířila a o kontaktu s BBC mu řekla. Od té chvíle fungovala jako jeho agent.

Dvojice připraví BBC dvě pasti. První z nich je následující – Lucy pošle na svůj vlastní mobil esemesku z internetové stránky, která umožňuje odeslat zprávu tak, aby to vypadalo, že odešla z určitého, v tomto případě Robinsonova, telefonního čísla. Zpráva zní následovně:

*Pokud budeš mít cokoliv společného s tím dokumentem Panorama, tak tě ku**a pohřbím, ty děv*o.*

Robinson chce dle vlastních slov otestovat, zda BBC uvěří, že své exkolegyni skutečně vyhrožuje.

-- Záběr z filmu Panodrama. Zdroj: YouTube

Druhá nástraha spočívá v tom, že když reportér Panoramy John Sweeney pozve Lucy do restaurace, aby se s ní domluvil na natáčení, jde tam žena ve skutečnosti jako Robinsonův špeh se skrytou kamerou a celou – zhruba čtyřhodinovou – rozpravu s reportérem nahraje.

-- Záběr z filmu Panodrama. Zdroj: YouTube

Až potud je to celkem fair play. Novinář veřejnoprávního média je veřejně činná osoba, nestrannost zpravodajství a publicistiky je záležitost veřejného zájmu, schůzka se zdrojem je pracovní, nikoliv soukromá záležitost. Pokud má jiný „novinář" (Tommy Robinson je svými fanoušky za novináře pokládán) podezření, že televize manipuluje, a skrytá kamera je jediný způsob, jak to dokázat, je legitimní ji použít.

Klíčovou část filmu pak tvoří konfrontace reportéra Sweeneyho s materiálem natočeným skrytou kamerou. I k té dojde díky úskoku (na kterém by ovšem také

nebylo nic nelegitimního, pokud by bylo možné ho obhájit veřejným zájmem). Úskok je to prostý – Tommy Robinson reportérovi kývne na žádost o rozhovor, kterou předtím dlouho odmítal. Určí si čas a místo, a když dorazí štáb BBC, je v místnosti připraven i jeho tým. Aktivista řekne Sweeneymu, že pochybuje o jeho férovosti a že chce rozhovor také točit. BBC souhlasí (na tom také není nic divného, respondenti si rozhovory běžně nahrávají, i když většinou na diktafon, ne s kompletním televizním štábem).

Pokračování už je v Robinsonově režii. Aktivista pouští novináři jeden úryvek jeho konverzace s Lucy za druhým a agresivně ho obviňuje z prohřešků proti novinářské etice. Zabere to polovinu filmu, interakce mezi oběma trvá zhruba půl hodiny.

Úryvků konverzace nahrané skrytou kamerou zazní během této doby celkem devět. Pouhé tři se však týkají tématu – mohly by hypoteticky dokazovat, že připravovaná reportáž BBC je zmanipulovaná.

První přijde ve 39. minutě filmu. Sweeney na záznamu ze skryté kamery říká Lucy, co od ní v reportáži eventuálně zazní. Tady je přepis přesně dle anglického originálu, včetně nesouvislých vyjádření (oba dle záběrů skryté kamery pijí alkohol):

„Chci od vás následující, jednoduše dvě věci… První – lidé jako my, BBC, establishment, jsme neposlouchali, co říkal Tommy, a to je špatně. Rozměr celé debaty o islamistech, extremismu… A co to znamená pro obyčejné Brity po celé zemi. Vytěsňovat to, umlčovat to jako rasismus a tečka, je špatně. To si natočíme a to zazní v reportáži.

Druhá věc je ALE… Moje osobní zkušenost byla těžká, protože jsem byla dobrý voják a pak mě náhle odkopli. Jako lidská bytost je zábavný a charismatický a dokáže být skvělý společník, není to nacista.

Za třetí – částečně kvůli tlaku, částečně kvůli chaosu, když vypadnete, je to strašné, když se obrátí na dav. Tyto tři prvky, to můžu zaručit, tyto tři prvky se objeví v reportáži, to vám slibuju. Domluveno?“

Tommy Robinson následně obviňuje Sweeneyho, že tlačil respondentku, aby říkala, co se mu hodilo do reportáže. Nenechá však novináře, aby na obvinění reagoval. „To říkám po dlouhé konverzaci, kterou jste nepřehrál…,“ brání se Sweeney, ale pokračování jeho reakce je z filmu vystřiženo.

Je přitom zřejmé, že novinář Lucy nic nepředepisuje, pouze rekapituluje výpovědi, které mu během rozhovoru v restauraci řekla ona sama, a ujišťuje ji, že v reportáži nezazní nic, na čem se nedomluví. To je v televizní žurnalistice běžný postup vůči respondentům, kteří mají důvod se vystoupení před kamerou obávat a mají strach, aby v nervozitě neřekli něco, co nechtěli. *„Chci, abyste se cítila bezpečně… Je něco, na co nechcete, abych se vás ptal? Neměl bych se na to ptát,“* říká Sweeney ženě.

Druhá pasáž přichází vzápětí, ve 41. minutě. Lucy reportérovi na skryté kameře tvrdí, že má zvukovou nahrávku své finální hádky s Robinsonem. Sweeney o ni projevuje zájem. *„Jak moc se rozčílil?“* ptá se. *„Rozčílil se hrozně, pak utekl, skočil do auta a odjel,“* říká Lucy. *„Já pak ještě křičím za autem, je to fakt hrozné,“* dodává. *“To můžeme odstřihnout,“* reaguje Sweeney.

Tommy Robinson to vydává za důkaz, že BBC chtěla reportáž zmanipulovat účelovým střihem. „Osoba, s níž jsem mluvil, měla obavu, že ji bude možné identifikovat,“ vysvětluje novinář. Což má logiku – křičení Lucy za odjíždějícím autem

nebylo pro reportáž podstatné. Je pochopitelné, že reportér byl ochoten dát větší prioritu jejímu přání, aby ji nikdo nepoznal podle hlasu.

-- Záběr z filmu Panodrama. Zdroj: YouTube

Poslední úryvek, který by mohl implikovat nějakou manipulaci, následuje bezprostředně, ve 43. minutě. Zde je přesný překlad Sweeneyho repliky:

„Děláme jakousi… jakousi genderovou, jakousi sexuální věc proti Tommymu Robinsonovi…“

Výrok nedává sám o sobě příliš smysl a je ve filmu použit bez jakéhokoliv kontextu. Navíc v této pasáži není v záběru skryté kamery vidět reportér a zvuková stopa proto mohla být snadno sestříhaná. Sweeney sám tvrdí, že slovo *genderovou* použil, když nabízel Lucy možnosti, jak v reportáži skrýt její identitu. „Říkal jsem zdroji, že pokud by to bylo nutné, můžeme změnit její pohlaví, vydávat ji například za muže. To jsem už několikrát udělal při pokrývání těžkých témat,“ říká reportér BBC.

Ostatní použité úryvky ze skryté kamery nemají s vlastní přípravou reportáže nic společného. Robinson jednoduše vybral ze čtyř hodin (!) záznamu pár pasáží, které lze interpretovat jako urážlivé nebo neslušné. *„Mám s Tommym víc společného než většina novinářů, třeba hovadský irský původ,“* svěřuje se Sweeney Lucy. „Můj pradědeček byl podle vás hovado, Johne?“ ptá se následně sugestivně Robinson (*v originálu použije Sweeney slovo* scumbag*, pozn. red.*).

Vrchol absurdity představuje okamžik, kdy protimuslimský aktivista Robinson obviňuje z antiislamismu Sweeneyho. Důvod? Na nahrávce skryté kamery se novinář svěřil Lucy, že má objednaného taxíka předem, protože má s sebou psa a, jak říká, *„asijští taxikáři neradi berou psy“*.

V konverzaci s Lucy – očividně dost ovlivněné alkoholem – použil Sweeney také třeba vulgární označení homosexuálů. Jistě – je to nepřijatelné (ať si ovšem každý z nás sáhne do svědomí, zda jsme se nikdy nedopustili téhož), ale nijak to nesouvisí s přípravou reportáže a nedokazuje manipulaci.

BBC se za vulgarity omluvila. „John Sweeney pronesl několik urážlivých a nevhodných poznámek, za které se omlouvá,“ stojí v oficiálním vyjádření televize.

-- Premiéra filmu Panodrama na demonstraci před budovou BBC v Manchesteru. Foto: **ČTK**

A jak to dopadlo s nastraženou výhrůžnou esemeskou? Novinář ji skutečně v jedné chvíli vytáhne a ptá se Robinsona, zda ji psal on. „Důkaz!“ hlásí aktivista vítězoslavně do kamery. „Nepravdivé obvinění, že jsem vyhrožoval smrtí své někdejší zaměstnankyni, by se dostalo k milionům lidí na celém světě,“ pokračuje Robinson. „Jsem si jistý, že by všechny celostátní noviny vyšly s titulkem ‚Tommy Robinson vyhrožuje, že zavraždí bývalou zaměstnankyni‘.“

Jenže – Sweeney se Robinsona pouze zeptal, zda zprávu psal. To samozřejmě není důkaz, že by ji použil, a už vůbec ne, že by ji citovala další média.

Zbytek filmu tvoří rozhovory s lidmi, kteří tvrdí, že celá reportáž BBC vzniká na objednávku britské protiextremistické nevládní organizace Hope Not Hate, a různá obvinění na její adresu, která s hlavním tématem nesouvisejí. Ve filmu zazní třeba rozhovor s mladým mužem, který tvrdí, že kvůli Hope not Hate přišel o práci v bance, protože se veřejně vyjadřoval kriticky k islámu a migraci.

„Nespáchal jste žádný zločin, jen jste mimo zaměstnání mluvil o imigraci a islámu, bez nenávisti, jen fakta?“ ptá se Tommy Robinson muže, který je v titulku označen

jako „oběť Hope Not Hate“. Jenže se nedozvíme, že onen mladík, Tom Dupré, byl v té době lídrem britské odnože krajně pravicového hnutí Generace identity, odkud později odešel, když britská média přinesla důkazy, že sdružuje i neonacisty.

Veškerá obvinění na adresu Hope not Hate jsou však pouze tvrzení nepodložená jakýmikoliv důkazy. Neziskovka je odmítla a oznámila, že se bude bránit soudně.

-- Zdroj: Hope not hate, Twitter

Robinsonův „exkluzivní dokument“, jak autor svůj film sám označuje, by v žádné seriózní televizi neměl šanci projít do vysílání ani přes toho nejlaxnějšího editora. Může sloužit jako učebnicová sbírka prohřešků proti mnoha základním novinářským pravidlům:

- Neposkytuje prostor druhé straně. Reportér BBC je konfrontován se záběry skryté kamery, ale nedostane možnost se k nim vyjádřit. Občas se mu do Robinsonových obvinění podaří vmáčknout krátkou větičku, ale aktivista ho okamžitě překřičí nebo následuje střih.
- Vytrhává Sweeneyho výroky z kontextu, divák neví, co jim předcházelo, a nemůže si proto udělat obrázek, zda skutečně dokazují Robinsonova obvinění. Samy o sobě nedokazují nic, a pokud by v kontextu dokazovaly, nepochybně by ho Robinson nevynechal.
- Zneužívá skutečnost, že běžný divák nezná postup při výrobě televizní reportáže, a neví, že je běžné se s respondentem v určitých případech domluvit na tom, co od něj v reportáži zazní. Nejde o manipulaci, pokud novinář nepožaduje od respondenta něco, co by ten sám od sebe autenticky neřekl.
- Robinson formuluje vlastní závěry a prezentuje je jako fakta, přechází k osobním útokům. „Zamyslíte se někdy, než zničíte někomu život? Protože tohle plánujete udělat,“ předhazuje například Sweeneymu.
- Přináší záplavu s tématem nijak nesouvisejících podružností, aby vytvořil dojem, že má spoustu „důkazů“, a zakryl skutečnost, že nemá žádné. Film zjevně sází na to, že ho málokdo bude sledovat celý, natož analyzovat.
- Robinson nechává z úst údajných svědků zaznívat závažná obvinění, která ovšem nejsou ničím podložená, jsou to jen tvrzení.
- Zamlčuje důležité okolnosti jako například příslušnost respondenta Toma Duprého k organizaci Generace indentity.

Pokud tedy Robinsonův film někoho usvědčuje z manipulace, pak to není BBC, ale sám jeho autor. Je na něm však zajímavá jiná věc, a sice jeho profesionální zpracování. Nejde o žádné aktivistické, svépomocí natočené video. Řemeslná kvalita je prvotřídní, je to znát třeba na obrazově i zvukově skvěle snímané interakci mezi Robinsonem a Sweeneym. Tommy Robinson měl zjevně k dispozici velkorysý rozpočet – zejména, když započítáme náklady na mnohatisícovou demonstraci, během níž film uvedl. To může ukazovat na to, že extremismus je dnes především lukrativní byznys.